

På dansk initiativ har de *nordiske lande* i 1996 vedtaget »Handlingsplan for den 3. dimension i det nordiske miljøsamarbejde – kulturmiljøet i landskabet«. Handlingsplanen danner grundlag for at prioritere og styrke kulturmiljøindsatsen i det nordiske samarbejde. Handlingsplanen peger på en række områder, hvor der er et aktuelt behov for en fælles nordisk satsning, nemlig Nordens kystkultur, den sektorovergribende miljøindsats, jordbrugets kulturværdier og turismens udvikling i Norden. Herudover peger handlingsplanen på en indsats for at videreudvikle planlægningsinstrumentet. Der er et fælles behov for at forbedre og udvikle et sammenligneligt grundlag for at foretage miljøkonsekvensvurderinger på kulturmiljøområdet. Dette ikke mindst i lyset af, at planer og projekter i dag i stigende omfang har en international dimension.

3. De senere års lovgivningsmæssige initiativer m.v.

Bygningsfredningsloven er senest revideret i 1979. Revisionen var dels begrundet i en revisionsbestemmelse i 1966-loven, dels var den en konsekvens af gennemførelsen af kommuneplanloven i 1977, hvor bevaringsbestemmelserne i den hidtidige bygge- og planlægningslovgivning blev samlet og styrket. De væsentligste nydannelser var, at der blev åbnet mulighed for i særlige tilfælde at fravige alderskriteriet på 100 år for fredning af bygninger, og at de hidtidige to fredningsklasser – A og B – blev slået sammen i een klasse med ens retsvirkninger. Den centrale bygningsfredningsmyndigheds forpligtelser med hensyn til vejledning og registrering blev præciseret med henblik på en styrkelse af kommunernes bevaringsarbejde. Det særlige Bygningssyn blev ændret til at være et rent sagkyndigt og rådgivende organ.

Der har været gennemført tre mindre ændringer herefter. I lov nr. 164 af 27. april 1983, gennemførtes en ændring af sammensætningen af Det særlige Bygningssyn. I lov nr. 250 af 23. maj 1984 (Håndhævelsesloven) blev bygningsfredningsloven sammen med den øvrige lovgivning på Miljøministeriets område ændret med henblik på at styrke mulighederne for at håndhæve lovgivningen. I lov nr. 284 af 27. april 1994 blev indsat forskellige økonomiske håndhævelsesmuligheder for så vidt angår misligholdte lån og restancer til det offentlige.

Bygningsfredningsloven fra 1979 blev efterfulgt af betænkning nr. 1010 om bevaringsværdige huse til beboelse fra 1984. Hovedformålet var at overveje hensigtsmæssige foranstaltninger til sikring af de ældre bevaringsværdige ejendomme. Betænkningen blev i 1986 efterfulgt af en forespørgselsdebat i Folketinget. Således vedtog Folketinget den 2. december 1986 en motiveret dagsorden, (FT 1986-87, 1.

samling, forhandlingerne sp. 3362 ff.), som pålagde miljøministeren at forstærke indsatsen på bygningsfrednings- og bygningsbevaringsområdet. Som følge heraf igangsatte ministeriet (Planstyrelsen) i 1987 en forsøgsræssig kortlægning og registrering af by- og bygningsbevaringsværdier i samarbejde med flere kommuner. Arbejdet understøttedes af miljøministerens Bypolitiske Redegørelse af 29. juli 1987. Dette har ført til, at der efter SAVE-metoden indtil nu er gennemført registrerings- og kortlægningsprojekter og udgivet atlas i 45 kommuner. I forbindelse med projekterne er der udgivet 56 »kommuneatlas«, byatlas og bydelsatlas.

I 1987 afgav et i 1984 af miljøministeren nedsat udvalg »Betænkning om bevaringen af Den Danske Herregård«, der rummer forslag til en række initiativer, der for en væsentlig del foreslås samlet i en særlig lov om bevaringen af herregårdsmiljøer.

I 1989 afgav Folketingets miljø- og planlægningsudvalg beretning 1989-05-03 (L145 /146 bilag 7) om forslag til lov om ændring af lov om bygningsfredning og lov om kommuneplanlægning fra 1988. I beretningen blev det understreget, at der var et behov for en nærmere vurdering af den hidtidige frednings- og restaureringsindsats og for at formulere en strategi for den fremtidige indsats samt at vurdere muligheden for at opprioritere sammenhængen mellem kommunernes arbejde med den bevarende kommune- og lokalplanlægning og bygningsfredningspolitikken.

På denne baggrund nedsatte miljøministeren et »Bygningskulturudvalg«, som afgav betænkning nr. 1198 i juni 1990 om bygningsbevaring. Denne indeholdt anbefaling om opprioritering af indsatsen på det samlede bygningsbevaringsområde og en lang række konkrete forslag hertil, herunder nedsættelse af alderskriteriet for bygningsfredning fra 100 år til 50 år, revision af fredningslisten, udførligt begrundede fredningsbeslutninger og oprettelse af kommunale byfonde.

På baggrund af Bygningskulturudvalgets betænkning og de indkomne høringssvar udarbejdede Planstyrelsen i 1991 en strategi for den fremtidige indsats på det samlede bygningsfrednings- og bevaringsområde. Dette orienterede miljøministeren den 27. september 1991 Folketingets miljø- og planlægningsudvalg om. Planstyrelsen anbefalede, at man ventede med at revidere bygningsfredningsloven, og istedet udnyttede de allerede eksisterende instrumenter. Det konkluderedes, at fredning og restaurering af fredede bygninger er en national opgave, samt at strategien for fredningsindsatsen skulle koncentreres om bygningskategorier, som er – særligt truede af samfundsudviklingen,